

До питання особистісно-орієнтованої освіти в ЗВО

О. Б. Нестеренко

Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, Україна
nesterenkoolha@gmail.com

У доповіді визначено роль і значення особистісно-орієнтованої освіти студентів під час навчання в ЗВО. Вказано умови для підвищення пізнавальної активності та рівня мотивації до навчання, індивідуалізації навчання студентів та створення психологічного комфорту для викладача і студента.

Ключові слова: активні технології навчання, психологічний комфорт, мотивація.

Сучасна динаміка розвитку суспільства формує людину як особистість та індивідуальність. Актуальність концепції особистісно-орієнтованої освіти не викликає сумнівів. Модернізація освіти передбачає перехід до таких технологій навчання, у яких освітній процес стає інструментом вирішення життєвих проблем і особистісного зростання. Потреба сучасного суспільства в активних, самостійних фахівцях визначає пріоритет особистісно-орієнтованої освіти серед інших освітніх концепцій. Спрямованість на формування ініціативності, самостійності, відповідальності студента виступає як головний пріоритет навчання.

Успішність засвоєння навчального матеріалу, темп оволодіння ним, залежить не тільки від діяльності викладача, а і від пізнавальних можливостей і здібностей студентів. Розвиток інтелектуальних здібностей студента при особистісно-орієнтованому навчанні — це надання студенту можливості активної пізнавальної діяльності через посилену самостійну роботу й надання творчої свободи.

Питання, що стоїть перед кожним небайдужим викладачем — як побудувати процес навчання, щоб студенти зрозуміли, що задача може бути цікавою, захоплюючою, і що базові навички, які вони розвивають на заняттях, будуть тривати все життя і допоможуть їм вирішувати й реальні проблеми, пов'язані з роботою. Правильно створена особистісна ситуація впливає на формування позитивного ставлення студентів до навчання.

Особистісно-орієнтована освіта передбачає такі підходи.

1. Підвищення пізнавального інтересу, пізнавальної активності. Перевагами застосування інтерактивного навчання на лекційних та практичних заняттях є:

- встановлення дружньої атмосфери та взаємозв'язків між учасниками спілкування;
- отримання студентами можливості бути більш незалежними й упевненими в собі;
- заохочення викладачем студентів до співпраці;
- отримання студентами можливості подолати проблему мовного бар'єру;
- нівелювання авторитарної позиції викладача;
- залучення до роботи кожного студента;

- допомога із слабкими студентами;
- постійне й активне використання раніше набутого досвіду (Гончаров та ін., 2007).

Активізація самостійної роботи студентів має передбачати використання таких методів, які були б спрямованими не на механічне запам'ятовування і відтворення готових знань, а на усвідомлене оволодіння знаннями й уміннями у процесі активної пізнавальної діяльності.

2. Індивідуальна робота зі студентами. В особистісно-орієнтованій системі освіти принцип індивідуалізації є основним моментом побудови освітнього середовища. При особистісному підході, існування індивідуальних відмінностей серед студентів є необхідною умовою досягнення поставленої мети — забезпечити розвиток кожного студента як неповторної особистості.

Індивідуалізацію навчання розуміють у контексті таких визначень:

- організація навчального процесу, за якої вибір способів, темпу навчання здійснюється з урахуванням рівня розвитку здібностей студентів до навчання;
- система виховних і дидактичних заходів, що відповідають цілі діяльності і пізнавальним можливостям студентів;
- зміна методів навчання, коригування мети навчання, критеріїв визначення рівня успішності;
- удосконалення самостійної роботи студентів відповідно до індивідуальних здібностей тощо (Казак, 2018).

Суть майстерності викладача полягає у визначенні характеру необхідної допомоги в кожній конкретній ситуації, в орієнтації навчального процесу на досягнення обов'язкових результатів навчання, здатності зробити навчання успішним для кожного студента, дозволивши кожному студенту проявити ініціативу й самостійність у визначенні методів роботи.

3. Підвищення рівня мотивації до навчання. Мотивація до навчання є важливим елементом, необхідним для якісної освіти студентів. Коли студенти мотивовані, вони починають з цікавістю працювати над завданнями, задають питання. Мотивація впливає на те, як студенти ставляться до навчання в цілому, до викладачів, як багато часу й зусиль вони витрачають на дослідження або домашнє завдання, яку підтримку вони шукають, стикаючись із проблемою і багато інших аспектів навчання. Якщо студенти не мотивовані, важко та і неможливо поліпшити свої академічні досягнення, незалежно від того, наскільки хороший викладач, навчальний план або університет. Крім того, невмотивовані студенти можуть відволікати від навчання інших студентів.

4. Створення психологічного комфорту для викладача і студента. Студент відчувається комфортно на заняттях, якщо стосунки студент-викладач побудовані на взаємоповазі, він психологічно готовий до лекційного або практичного заняття, його об'єктивно оцінює педагог, його позитивно сприймає студентський колектив, він сам по-дружньому ставиться до інших.

Викладач має так проводити лекційні та практичні заняття, щоб студенти проявляли свою активність. Пропонувати такі завдання, які дозволять студен-

там самим вибирати тип, вид та дії з навчальним матеріалом. Викладач має завжди виходити з того, що у студентів є внутрішня мотивація до навчання.

Також, викладач повинен бути послідовним у своїх діях, щоб студенти з легкістю сприймали знання і завжди знали, чого від них вимагатимуть. Викладач повинен розвивати в собі здатність відчувати емоційний настрій групи, приймати його, бути активним учасником групової взаємодії; прагнути до об'єктивності і справедливості під час оцінюванні виконаних студентами робіт, що дозволить сформувати довіру студентів до професійних навичок викладача.

Отже, особистісно-орієнтоване навчання дає можливість практично кожному студенту реалізувати себе в навчальній діяльності з урахуванням його інтересів, можливостей, здібностей, ціннісних орієнтацій і суб'єктивного досвіду.

Список літератури

- Гончаров, С. М., Білецький, А. А., Губницька, О. М., & Костюкова, Т. А. (2007). *Форми, методи і організація навчального процесу в кредитно-модульній системі*. Рівне: НУВГТТ.
- Казак, І. О. (2018). *Теорія і методика викладання в вищій школі. Конспект лекцій з навчальної дисципліни*. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського. <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/25125>